

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 202/08-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 4. júna 2008 predbežne prerokoval sťažnosť M. J. K., t. č. vo výkone trestu odňatia slobody, vo veci namietaného porušenia základných práv zaručených v čl. 1 ods. 2, čl. 2 ods. 2, čl. 12 ods. 1, čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 2 a 3 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Čadca v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 38/2004 a jeho uzneseniami z 10. októbra 2007 a 10. januára 2008 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. J. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 20. marca 2008 doručená sťažnosť M. J. (ďalej len „sťažovateľ“) vo veci namietaného porušenia základných práv zaručených v čl. 1 ods. 2, čl. 2 ods. 2, čl. 12 ods. 1, čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 2 a 3 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len

„dohovor“) postupom Okresného súdu Čadca (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 38/2004 a jeho uzneseniami z 10. októbra 2007 a 10. januára 2008.

1. Z obsahu sťažnosti (najmä jej petitu) vyplýva, že sťažovateľ namieta porušenie označených základných práv garantovaných ústavou a bližšie nekonkretizovaných práv garantovaných čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v jeho trestnej veci vedenej na napadnutom súde pod sp. zn. 1 T 38/2004, konkrétne jeho uznesením sp. zn. 1 T 38/2004 z 10. októbra 2007 a uznesením sp. zn. 1 T 38/2004 z 10. januára 2008, ktorým bola sťažnosť proti uzneseniu z 10. októbra 2007 zamietnutá.

K sťažnosti boli okrem iných písomností priložené aj sťažnosťou napadnuté rozhodnutia okresného súdu a sťažnosť sťažovateľa z 29. októbra 2007, z ktorých ústavný súd zistil toto:

Uznesením sp. zn. 1 T 38/2004 z 10. októbra 2007 okresný súd zarátal sťažovateľovi do trestu odňatia slobody (uloženého mu rozsudkom okresného súdu sp. zn. 1 T 38/2004 z 11. apríla 2007) väzbu od 2. novembra 2003 do 2. mája 2007, uložil mu povinnosť nahradiť štátu trovy spojené s výkonom väzby od 2. novembra 2003 do 2. mája 2007 a povinnosť nahradiť trovy štátu v sume 4 000 Sk. V odôvodnení uznesenia okresný súd poukázal na § 45 ods. 1 Trestného zákona a § 414 ods. 1 Trestného poriadku (zarátanie väzby do trestu odňatia slobody), ďalej na § 555 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku (povinnosť nahradiť štátu trovy spojené s výkonom väzby) a na § 555 ods. 1 písm. d) a § 559 Trestného poriadku (povinnosť nahradiť trovy štátu).

Sťažovateľ proti tomuto uzneseniu okresného súdu podal 10. októbra 2007 sťažnosť, v ktorej namietal porušenie práva osobne sa vyjadriť a predložiť svoje argumenty.

Uznesením sp. zn. 1 T 38/2004 z 10. januára 2008 okresný súd (samosudcom, keďže o predchádzajúcom uznesení rozhodol vyšší súdny úradník) sťažnosť odsúdeného (sťažovateľa) zamietol. V odôvodnení okrem iného uviedol, že „*podľa § 555 ods. 1 písm. d) Tr. poriadku ak bol obžalovaný právoplatne uznaný za vinného, je povinný nahradiť*

štátu paušálnou sumou ostatné trovy, ktoré znáša štát. Paušálnu sumu podľa odseku 1 písm. d) ustanoví všeobecne záväzný právny predpis, ktorý vydá ministerstvo spravodlivosti.“.

2. Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd nálezom vyslovil porušenie označených základných práv zaručených ústavou a práv zaručených dohovorom sťažnosťou napadnutými uzneseniami okresného súdu („zo dňa 10. 1. 2008 č. k. 1 T 38/2004“ a „uznesením zo dňa 10. 10. 2007“), priznal mu finančné zadostučinenie „v sume 500 000 Sk“ a trovy konania právnomu zástupcovi, o ktorého ustanovenie súčasne požiadal.

3. V rámci prípravy predbežného prerokovania sťažnosti ústavný súd zistil, že rozsudkom okresného súdu č. k. 1 T 38/2004-775 z 11. apríla 2007 (tento nebol sťažnosťou dotknutý, pozn.) bol sťažovateľ uznaný vinným z „pokusu trestného činu znásilnenia podľa § 8 ods. 1, § 241 ods. 1 Tr. zák., účinného do 31. 12. 2005, ... trestného činu obmedzovania osobnej slobody podľa § 231 ods. 1, ods. 4 Trestného zákona... trestného činu vydierania podľa 235 ods. 1, ods. 2 písm. d/ Tr. zák. ...“, za čo mu bol uložený úhrnný trest odňatia slobody nepodmienečne v trvaní šiestich rokov. Pre výkon trestu bol zaradený do II. nápravno-výchovnej skupiny. Odvolanie sťažovateľa z 2. mája 2007 proti prvostupňovému rozsudku Krajský súd v Žiline uznesením č. k. 3 To 82/2007-876 z 13. septembra 2007 zamietol.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podmienky konania ústavného súdu o sťažnostiach, ako aj ich zákonom predpísané náležitosti sú upravené v zákone Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho

sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), pričom nesplnenie niektorej z nich má za následok odmietnutie sťažnosti už pri jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

1. Predmetom sťažnosti je tvrdené porušenie sťažovateľom označených základných práv zaručených ústavou a práv zaručených dohovorom, ktoré mal spôsobiť okresný súd svojimi rozhodnutiami z 10. októbra 2007 a z 10. januára 2008, ktorými rozhodol *inter cetera* aj o povinnosti sťažovateľa nahradiť štátu preddavkované trovy trestného konania (pozri ako už bolo uvedené), ako aj odôvodnenie uznesenia okresného súdu z 10. januára 2008.

Vo svojom uznesení z 10. októbra 2007, ktorým rozhodla vyššia súdna úradníčka o časti trov trestného konania, aplikoval okresný súd ustanovenie § 555 ods. 1 písm. d) zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“), podľa ktorého ak bol obžalovaný právoplatne uznaný za vinného, je povinný nahradiť štátu paušálnou sumou ostatné trovy, ktoré znáša štát.

Podľa ustanovenia ods. 3 citovanej právnej normy paušálnu sumu podľa ods. 1 písm. d) ustanoví všeobecne záväzný právny predpis, ktorý vydá ministerstvo spravodlivosti.

Týmto všeobecne záväzným predpisom je Vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 620/2005 Z. z., ktorou sa ustanovuje paušálna suma trov trestného konania (ďalej len „vyhláška“).

podľa ustanovení § 1 vyhlášky:

(1) Paušálna suma trov trestného konania na účely uvedené v § 555 ods. 1 písm. d) a § 556 ods. 1 zákona

a) v trestnom konaní, v ktorom bol vydaný trestný rozkaz, ktorý sa stal právoplatným, je 1 200 Sk,

b) v ostatných prípadoch trestného konania, ak sa znalec

1. pribral z odboru psychiatrie, je 4 000 Sk,

2. pribral z iného odboru ako psychiatrie, je 3 000 Sk,

3. nepribral a právoplatným sa stal rozsudok po vykonaní

a) konania o dohode a vine a treste, je 1 800 Sk,

b) hlavného pojednávania, je 2 800 Sk.

(2) Paušálna suma podľa odseku 1 písm. b) prvého a druhého bodu sa použije aj v trestnom konaní, v ktorom sa rozhodlo o pribratí inej právnickej osoby, ktorá je špecializovaným vedeckým a odborným pracoviskom alebo špecializovaným odborným pracoviskom na podanie posudku podľa § 147 ods. 1 a 2 zákona; to neplatí, ak ide o odborné vyjadrenie mimo znaleckú činnosť alebo písomné potvrdenie podľa § 141 ods. 1 a 3 zákona

(Zákonom uvedeným v citovaných právnych normách je Trestný poriadok, pozn.)

Ďalším sťažovateľom napadnutým rozhodnutím je uznesenie okresného súdu z 10. januára 2008, ktorým samosudca podľa ustanovenia § 193 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku zamietol sťažovateľovu sťažnosť proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka z 10. októbra 2007, ktorú tento predložil podľa § 190 ods. 2 písm. c) Trestného poriadku na rozhodnutie.

2. Vychádzajúc z obsahu sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu z 10. októbra 2007 ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ namietal „*porušenie práv sa osobne vyjadriť a predložiť svoje argumenty*“ a mal v úmysle podľa „*čl. 6 ods. 1 a čl. 14, čl. 17 Dohovoru o ochrane ľudských práv na riadenie súdneho konania*“ v rámci konania o jeho sťažnosti predložiť „*svoje rozsiahle argumenty námietky proti uzneseniu zo dňa 10. 10. 2007...*“ .

Sťažovateľ sa taktiež dožadoval takého konania štátnych orgánov, „*kde je zákaz svojvôle v činnosti...*“.

Porušenie iných základných práv zaručených ústavou alebo dohovorom predmetným uznesením okresného súdu sťažovateľ nenamietal (resp. sa nedomáhal nápravy) v rámci podanej sťažnosti.

3. Z obsahu sťažnosti podanej ústavnému súdu vyplýva, že sťažovateľ namieta porušenie základných práv upravených v siedmom oddiele (právo na súdnu a inú právnu ochranu, konkrétne v čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 2 a 3, čl. 50 ods. 3) druhej hlavy ústavy. Nosným základným právom sťažovateľom namietaného porušenia článkov ústavy je teda právo na súdnu a inú právnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 6 ods. 1 dohovoru), ktorého súčasťou sú aj sťažovateľom označené základné práva upravené čl. 47 ods. 2 a 3 a čl. 50 ods. 3 ústavy.

4. Vychádzajúc z takto vymedzeného právneho základu sťažnosti treba sťažovateľovu sťažnosť kvalifikovať ako zjavne neopodstatnenú.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti (návrhu) možno hovoriť aj vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu (v danom prípade okresného súdu) nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov (I. ÚS 27/04, I. ÚS 25/05).

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom odmietnutia sťažnosti pre zjavnú neopodstatnenosť okrem iného aj nezistenie žiadnej možnosti porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 122/02, IV. ÚS 66/02), a tiež absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným rozhodnutím

alebo iným zásahom orgánu štátu do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej (mutatis mutandis III. ÚS 138/02 a tam citovaná ďalšia judikatúra).

Ústavný súd už v rámci svojej judikatúry vyslovil, že obsahom základného práva na súdnu a inú právnu ochranu je umožniť každému reálny prístup k súdu, pričom tomuto základnému právu zodpovedá povinnosť súdu o veci konať a rozhodnúť (napr. II. ÚS 88/01), ako aj konkrétne procesné garancie v súdnom konaní. Obdobne čl. 6 ods. 1 dohovoru zahŕňa „právo na spravodlivé... prejednanie veci...“ zabezpečené zárukami vyplývajúcimi z čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o organizáciu, zloženie súdu a vedenie procesu. Kvalita procesu zahrnutá v práve na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru je zabezpečená zárukami procesného a inštitucionálneho charakteru (III. ÚS 163/03).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti, ktorý rozhoduje o sťažnostiach týkajúcich sa porušenia základných práv a slobôd vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je v zásade oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o namietaných porušeníach ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv a slobôd je daná v prípade, že je vylúčená právomoc všeobecných súdov, alebo v prípade, že účinky výkonu tejto právomoci všeobecným súdom nie sú zlučiteľné so súvisiacou ústavnou úpravou v príslušnej medzinárodnej zmluve (I. ÚS 225/03).

Pokiaľ ide o sťažovateľom namietané porušenie jeho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu, resp. práva na spravodlivý proces (podľa čl. 46 a nasl. ústavy a podľa

čl. 6 ods. 1 dohovoru) označenými rozhodnutiami okresného súdu, ústavný súd predovšetkým konštatuje, že v danej veci nebola vylúčená právomoc všeobecného súdu (ktorý rozhodoval v danej veci o trovách konania).

V právomoci ústavného súdu zostalo následne iba posúdenie, či účinky výkonu právomoci okresného súdu v súvislosti s námietkami sťažovateľa sú zlučiteľné s označenými článkami ústavy a dohovoru.

Po oboznámení sa s obsahom sťažovateľom napadnutých rozhodnutí okresného súdu ústavný súd dospel k záveru, že okresný súd po skončení trestného konania a rozhodnutí v merite veci následne konal a rozhodol okrem iného aj o trovách konania a v posudzovanej veci postupoval v súlade s procesnými možnosťami ustanovenými Trestným poriadkom (čl. 2 ods. 2 ústavy) a vyhláškou, ktorá stanovila výšku paušálnej sumy trov trestného konania (v danom prípade za znalecké dokazovanie z odboru psychiatrie).

Okresný súd nepoužil iné než dovolené záväzné ustanovenia a ich aplikáciu odôvodnil v rozsahu, ktorý vylučuje, že výrok o náhrade trov konania bol vynesенý v zrejmom omyle alebo v rozpore so zákonnými ustanoveniami trestného poriadku (a aj vyhlášky). V tejto spojitosti ústavný súd opätovne pripomína, že nepatrí do sústavy všeobecného súdnictva. Kompetencie ústavného súdu nenahrádzajú postupy a rozhodnutia všeobecných súdov a nepoužívajú sa na skúmanie tvrdenej vecnej nesprávnosti, pretože ústavný súd nie je opravnou inštanciou voči všeobecným súdom.

Predmetné rozhodnutia obsahujú podľa názoru ústavného súdu dostatok skutkových a právnych záverov, pričom ústavný súd nezistil, že by ich výklad a závery boli svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené a nevyplývajú z nich ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s názorom okresného súdu nestotožňuje, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutých rozhodnutí. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným

úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované právo účastníka na súdnu ochranu a aj na spravodlivé súdne konanie (m. m. IV. ÚS 112/05, I. ÚS 117/05). Z ústavnoprávneho hľadiska preto niet žiadneho dôvodu, aby sa spochybňovali závery napadnutých rozhodnutí, ktoré sú dostatočne odôvodnené a vychádzajú z aplikácie relevantných právnych všeobecne záväzných právnych predpisov.

Vychádzajúc z uvedených dôvodov ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol pre jej zjavnú neopodstatnenosť konštatujúc, že niet žiadnej spojitosti medzi sťažovateľom uvedenými rozhodnutiami okresného súdu o trovách konania a namietaným porušením základného práva sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu a práva na spravodlivý súdny proces.

5. Ústavný súd napokon uvádza, že z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti musel odmietnuť sťažnosť aj v časti namietajúcej porušenie ustanovení čl. 1 ods. 2, čl. 2 ods. 2 a čl. 12 ods. 1 ústavy, keďže tieto sú súčasťou základných princípov právneho štátu a vzhľadom na to „nemôžu plniť poslanie priamo aplikovateľných ustanovení v individuálnych konaniach“ (napr. I. ÚS 8/97, II. ÚS 821/00).

6. Keďže ústavný súd odmietol posudzovanú sťažnosť ako celok, nepovažoval za účelné a dôvodné zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa vrátane jeho žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. júna 2008